

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۲

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی جدیدترین روش‌های کاهش درگیری دانش‌آموزان در محیط مدارس ابتدایی

ثمین کردستانی^۱

۱- کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبایی ارومیه

yachnatsedrek@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی جدیدترین روش‌های کاهش درگیری دانش‌آموزان در محیط مدارس ابتدایی انجام شد. ضرورت پژوهش و ارائه راهکارهای نوین در زمینه پیشگیری و مقابله با درگیری در مدارس نشان‌دهنده نیازمندی‌های فعلی جامعه تحصیلی است. با توجه به تغییرات اجتماعی، فناوری و تحولات جامعه، روش‌های پیشگیری و مداخله در درگیری نیازمند بروز رسانی و نوآوری می‌باشند. درگیری در مدرسه یک موضوع گسترده است که در همه کشورها رخ می‌دهد و تعداد قابل توجهی از کودکان و نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این بیشتر توسط همسالان انجام می‌شود، اما در برخی موارد توسط معلمان و سایر کارکنان مدرسه انجام می‌شود. درگیری مدرسه شامل درگیری جسمی، روانی و جنسی است. افرادی که سابقه آزار و اذیت از سوی اعضای خانواده یا سایر اعضای جامعه را دارند، احتمالاً نسبت به دیگران درگیری آمیز می‌شوند، به ویژه اگر نوجوان باشند. نتایج نشان داد راهکارهای نوین شامل ایجاد فضای امن و دوستانه در مدرسه، آموزش مهارت‌های اجتماعی و مدیریت خشم، تقویت ارتباطات بین دانش‌آموزان و معلمان، ایجاد برنامه‌های آموزشی جامع و جذاب درباره درگیری و اثرات آن، و همچنین مشارکت خانواده‌ها و جامعه محلی در راهکارهای پیشگیری و مقابله با درگیری می‌باشند.

کلمات کلیدی: دانش‌آموزان، محیط، مدارس، ابتدایی، کودکان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

اصطلاح درگیری مدرسه‌ای اعمال درگیری بین فردی را توصیف می‌کند که در یک مدرسه رخ می‌دهد. این رخداد می‌تواند به دو شکل غیرفعال و فیزیکی رخ دهد و باعث آسیب جسمی و روانی شود. اشکال غیرفعال درگیری در مدرسه شامل قلدری کلامی، تهدید، ارعاب، طرد کردن، و پرخاشگری الکترونیکی (قلدری سایبری) است. اشکال فیزیکی درگیری در مدرسه شامل انواع مختلفی از درگیری است و در موارد شدیدتر می‌تواند شامل حمله با سلاح یا درگیری با یک گروه باشد (زارع صفت، ۱۳۸۸). درحالی‌که درگیری مدرسه مطمئناً به معنای درگیری است که در داخل مدرسه اتفاق می‌افتد، همچنین به این معنی نیز می‌تواند تفسیر شود: درگیری که می‌تواند در طول هر رویداد مربوط به مدرسه یا مدرسه اتفاق بیفتد. درگیری که در زمانی رخ می‌دهد که کودک در راه رفتن یا بازگشت به یک رویداد مربوط به مدرسه است یا درگیری که در زمانی که کودک در راه رفتن یا برگشتن به مدرسه است روی می‌دهد. باید بررسی شود که دلایل درگیری در مدرسه چیست. چند عامل رایج وجود دارد که ممکن است منجر به درگیری در مدرسه شود: کودکان اغلب قدرت را با احترام اشتباه می‌گیرند. در تلاش برای جلب احترام همسالان خود، اغلب به روش‌های سوءاستفاده و درگیری متوسل می‌شوند. بچه‌ها رفتار «باحال» را تقلید می‌کنند که اغلب تحت تأثیر قهرمانان اکشن و شخصیت‌های غیرواقعی است. ذهن جوان آنها همیشه مرزهای بین مفاهیم واقعی و خیالی را به طور کامل درک نمی‌کند (دیباپی صابر، ۱۳۸۵).

کودکی که شروع به رفتار درگیری‌آمیز می‌کند، اغلب این کار را در دوره‌های زمانی بدون ساختار و بدون نظارت انجام می‌دهد. آمارهای مربوط به دادگستری نوجوانان نشان می‌دهد که به دلیل عدم نظارت بعد از مدرسه، درگیری جوانان بین ساعت ۳ تا ۷ بعدازظهر به بالاتر از حد متوسط می‌رسد. درگیری مدرسه نیز با دگرگونی جوامع مرتبط است. تغییر مداوم جمعیت‌شناختی مدارس اغلب منعکس‌کننده تحولات بزرگ‌تر است؛ زیرا جوامع دستخوش تغییر در اندازه، رفاه اقتصادی و ترکیب نژادی و قومی هستند (Porter, ۱۹۹۴).

در تلاش برای تقلید از قهرمانان روی صفحه‌نمایش، کودکان می‌توانند به اعمال درگیری‌آمیز متوسل شوند. کودکانی که قربانی تمسخر یا تمسخر شده‌اند ممکن است به درگیری متوسل شوند. آن‌ها احساس می‌کنند که این به آنها قدرت می‌دهد و منفی بودن آنها را پنهان می‌کند. کودکان همچنین به‌اشتباه رفتار درگیری‌آمیزی از خود نشان می‌دهند تا تأیید همسالان و جنس مخالف را جلب کنند. مشاهده رفتار توهین‌آمیز یا درگیری‌آمیز در خانه، به‌ویژه بین والدین یا سرپرستان، می‌تواند باعث درگیری کودکان شود. آیا علائم هشداردهنده‌ای وجود دارد؟ گاهی اوقات، کودکانی که تمایل به درگیری دارند، پرخاشگری خود را به روش‌های دیگری نشان می‌دهند. این علائم می‌تواند منجر به درگیری در مدارس می‌شود: ظلم به حیوانات خانگی یا ولگرد، علاقه به بازی با هر نوع سلاح، به بازی‌ها یا فیلم‌هایی که درگیری دارند، قلدری یا تهدید دیگران (Preston, ۱۹۹۶).

درحالی‌که درگیری در مدرسه به ندرت منجر به مرگ می‌شود، بسیاری از جوانان آسیب‌های غیر کشنده را تجربه می‌کنند که از آسیب‌های نسبتاً جزئی (بریدگی، کبودی، و شکستگی استخوان) تا آسیب‌های جدی‌تر که می‌تواند منجر به ناتوانی دائمی شود (جراحات گلوله یا ضربه به سر) شود. مودیان‌تر، اقیانوس نامرئی درگیری منفعل است که دانش‌آموزان جوان اغلب با آن مواجه می‌شوند (سوءاستفاده عاطفی، روانی و کلامی). بدون راهبردهای پیشگیری مؤثر، قرارگرفتن در معرض درگیری منفعل و فیزیکی در مدرسه می‌تواند منجر به طیف وسیعی از رفتارها و پیامدهای مضر سلامتی از جمله سوء مصرف مواد مخدر و الکل، افسردگی، اضطراب، ترس و خودکشی شود (Preston, ۱۹۹۶).

مقاله "راهکارهای نوین برای پیشگیری و مقابله با درگیری در محیط مدرسه" به دلیل اهمیت و ضرورت فراوان موضوع مورد بحث، اهمیت آن را در زمینه آموزش و پرورش و سلامت روانی دانش‌آموزان تأکید می‌کند. این مقاله بر اهمیت پیشگیری و مداخله در درگیری مدرسه‌ای تأکید می‌کند و نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای امنیت، آرامش و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد. با توجه به اینکه درگیری در مدارس می‌تواند عواقب جبران‌ناپذیری بر روی روانشناختی و اجتماعی دانش‌آموزان و سایر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

اعضای جامعه تحصیلی داشته باشد، پیشگیری و مقابله با درگیری از اهمیت بسیاری برخوردار است. با اجرای راهکارهای نوین و مبتنی بر دستاوردهای پژوهشی، می‌توان از درگیری در محیط مدرسه جلوگیری کرده و بهبود یافته‌ای قابل توجه در روند آموزش و پرورش ایجاد نمود. علاوه بر این، ضرورت پژوهش و ارائه راهکارهای نوین در زمینه پیشگیری و مقابله با درگیری در مدارس نشان‌دهنده نیازمندی‌های فعلی جامعه تحصیلی است. با توجه به تغییرات اجتماعی، فناوری و تحولات جامعه، روش‌های پیشگیری و مداخله در درگیری نیازمند بروز رسانی و نوآوری می‌باشند. از اینرو، مقاله حاضر به عنوان یک منبع اطلاعاتی و راهنمای مهم برای معلمان، مشاوران، مدیران و سایر افراد مرتبط در زمینه آموزش و پرورش، سلامت روانی و جامعه تحصیلی قابل استفاده است. بنابراین، توجه به مقاله «راهکارهای نوین برای پیشگیری و مقابله با درگیری در محیط مدرسه» و استفاده از راهکارهای مطرح شده در آن می‌تواند منجر به بهبود کیفیت و محیط آموزشی مدارس و ارتقای سلامت روانی دانش‌آموزان شود.

علل درگیری در مدرسه

مطالعه‌ای در سال ۲۰۰۶ توسط وزارت آموزش و پرورش ایالات متحده و وزارت دادگستری ایالات متحده، نشان می‌دهد که مدارس دولتی که حوادث درگیری‌آمیز را تجربه می‌کنند، طی یک دوره پنج‌ساله (۱۹۹۹-۲۰۰۴) از ۷۱ به ۸۱ درصد افزایش یافته است. همین مطالعه گزارش می‌دهد که درصد دانش‌آموزانی که حضور باند در مدرسه را گزارش کرده‌اند از ۲۱ درصد در سال ۲۰۰۳ به ۲۴ درصد در سال ۲۰۰۵ افزایش یافته است. اگرچه هیچ ارتباط مستقیمی بین فعالیت باند و درگیری مدرسه وجود ندارد، اما شروع فعالیت باند در محله‌ها و مدارس اغلب با افزایش گزارش‌های درگیری هم‌زمان است (McRae, ۲۰۰۱).

درگیری مدرسه فقط به جمعیت دانش‌آموزی محدود نمی‌شود. هشت درصد از معلمان می‌گویند حداقل یک‌بار در ماه آنها را به درگیری در محوطه مدرسه تهدید می‌کنند. دو درصد گزارش می‌دهند که هر سال مورد حمله فیزیکی قرار می‌گیرند. اگرچه حوادث خاص تلفات ناشی از مدرسه بسیار زیاد است که بتوان لیست کرد، اما تنها در یک سال، از ژوئیه ۲۰۰۴ تا ژوئن ۲۰۰۵، ۴۸ مورد مرگ ناشی از مدرسه در مدارس ابتدایی و متوسطه رخ داد (Preston, ۱۹۹۶).

آمارها نشان می‌دهد که تلاش‌ها برای مهار درگیری در مدارس از سال ۱۹۹۲ تا حدی پیشرفت کرده است که نقطه اوج درگیری در مدرسه است. بر اساس مطالعه فهرست شده در بالا توسط اداره آمار دادگستری و مرکز آموزش ملی، از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۴، حوادث درگیری‌آمیز کمتر در مدرسه اتفاق می‌افتد تا دور از مدرسه. در زمینه درگیری در مدرسه، بسیار مهم است که بدانیم اکثریت بزرگی از جوانان مستعد درگیری نیستند، نگرش‌های مجرمانه یا سوابق جنایی ندارند و می‌توانند توسط قانون‌گذاران، رسانه‌ها و عموم مردم «هریمن» شوند (دیباپی صابر، ۱۳۸۵).

بیش از هر نسل گذشته، «کودکان امروزی به احتمال زیاد با والدینی بزرگ می‌شوند که مواد مخدر مصرف می‌کنند، دستگیر می‌شوند، به زندان می‌روند، ناپدید می‌شوند، و نمی‌توانند خانواده‌های پایدار داشته باشند. فقر، انکار و بزرگسالان آشفته بزرگ‌ترین مشکلاتی هستند که بچه‌ها با آنها روبرو هستند، و راز این است که چرا فقط بخش نسبتاً کوچکی از بچه‌های مدرن خطرناک عمل می‌کنند.» بنابراین، درحالی‌که بسیار مهم است که مدارس و جوامع تشخیص دهند که درگیری در مدرسه باید مورد توجه قرار گیرد، همچنین بسیار مهم است که به امیدها و حقوق اکثر دانش‌آموزانی که نه مرتکب و نه قربانی درگیری مدرسه هستند، احترام بگذارند و چیزی بیش از آن نمی‌خواهند (McRae, ۲۰۰۱).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

رفتار درگیر آمیز در رسانه‌ها

بر اساس این گزارش ۲۰۰۴، این پایگاه تحقیقاتی جدید بزرگ و در یافته‌های کلی سازگار است. شواهد در تحقیقات در مورد درگیری تلویزیونی و فیلم واضح‌تر است، اما تعداد فزاینده‌ای از تحقیقات مربوط به بازی‌های ویدئویی «در اصل همان نتیجه‌گیری‌ها را به دست می‌دهد...» که «قرارگرفتن در معرض این رسانه‌ها احتمال رفتار، افکار و احساسات پرخاشگرانه فیزیکی و کلامی را افزایش می‌دهد». یافته‌های متفاوت این مطالعات، که در طول زمان طولانی انجام شده است، بر دشواری‌ها در تعیین کمیت عوامل ایجاد درگیری جوانان در مدرسه یا خارج از آن تأکید می‌کند (Preston, ۱۹۹۶).

سوءاستفاده سایبری

از دهه ۱۹۹۰، اینترنت، وبلاگ‌نویسی، ایمیل و پیام‌های متنی تلفن همراه نقش مهمی در کاهش ایمنی مدارس ایفا کرده‌اند. بازی‌های ویدئویی مبتنی بر اینترنت و درگیری آمیز نیز با پیچیده‌تر شدن فناوری سایبری، محبوبیت بیشتری پیدا کرده‌اند. بازی‌های رایانه‌ای برای اولین بار در دهه ۱۹۷۰ به عموم مردم معرفی شدند. امروزه، بسیاری از بازی‌های ویدئویی محبوب دارای سطوح بالایی از درگیری واقعی هستند. کودکان چگونه به بازی‌های ویدئویی واکنش نشان می‌دهند؟ در تحقیقی که توسط دانشگاه ایالتی اوهایو انجام شد، روان‌شناسان اثرات قرارگرفتن در معرض درگیری بازی‌های ویدئویی را بر کودکان و نوجوانان بررسی کردند (McRae, ۲۰۰۱).

دانش‌آموزان دبستانی که بیشتر در معرض بازی‌های ویدئویی درگیری آمیز بودند، نگرش‌های درگیری آمیز بیشتری داشتند، شخصیت‌های خصمانه‌تری داشتند، کمتر بخشنده بودند، معتقد بودند درگیری عادی‌تر است و در زندگی روزمره خود پرخاشگرانه‌تر رفتار می‌کردند. "با این حال، در سال ۲۰۰۱، جان شری، محقق ارتباطات، بررسی گسترده‌ای از تحقیقات متمرکز بر بازی‌های ویدئویی درگیری آمیز انجام داد و به این نتیجه رسید که «اثر کلی این بازی‌ها بر پرخاشگری زیاد به نظر نمی‌رسد». پیام‌های متنی و ایمیل از طریق تلفن همراه پلتفرم‌های دیگری را فراهم می‌کنند که از شکل جدیدی از درگیری پشتیبانی می‌کند - آزار و اذیت سایبری. زورگویی سایبری زمانی رخ می‌دهد که جوانان از رسانه‌های الکترونیکی برای طعنه، توهین یا حتی تهدید همسالان خود استفاده کنند (Porter, ۱۹۹۴).

دلایل قومی و نژادی

نژاد و قومیت، سطح درآمد و سایر عناصر قابل‌اندازه‌گیری اغلب توسط کارشناسان بهداشت عمومی به‌عنوان عوامل خطری که می‌توانند در رفتارهای ضداجتماعی، از سیگارکشیدن و الکل گرفته تا رفتار درگیری آمیز و خودکشی، نقش داشته باشند، مشخص شده‌اند (زارع صفت، ۱۳۸۸).

با این حال، طبق یک نظرسنجی در سال ۲۰۰۱ از نوجوانان ایالات متحده که در دانشگاه مینه‌سوتا انجام شد و در مجله آمریکایی سلامت عمومی (جلد ۹۰، شماره ۱۲) منتشر شد، این عوامل قابل‌اندازه‌گیری تنها تا حدی رفتارهای مخاطره‌آمیز سلامتی نوجوانان را توضیح می‌دهند. محققین می‌گویند عملکرد مدرسه، ماهیت رفتار دوستان و روابط خانوادگی مهم‌تر است. به طور خلاصه، محیط‌های فوری از جمله مدارس، جوامع، گروه‌های همسالان و خانواده‌ها می‌توانند تأثیر قدرتمندی بر نگرش‌ها و رفتارهای جوانان داشته باشند (Preston, ۱۹۹۶).

محیط‌های مدرسه یک نظرسنجی انجام شده توسط مؤسسه بین‌المللی کودکان نشان داد که تقریباً ۵۰ درصد از همه نوجوانان، صرف‌نظر از موقعیت‌هایشان - روستایی، حومه شهر یا شهری - معتقدند که مدارس آنها در حال تبدیل شدن به درگیری بیشتر است. باند در مدارس در سال ۲۰۰۵، ۲۴ درصد از دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۸ ساله گزارش دادند که باندی در مدارس آنها وجود

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

دارد. باین حال، تعداد نسبتاً کمی از جوانان به باندها می‌پیوندند. حتی در مناطق بسیار آسیب‌دیده، میزان مشارکت باندها به‌ندرت از ۱۰ درصد فراتر می‌رود و کمتر از دو درصد جرائم نوجوانان مربوط به باند است (Preston, ۱۹۹۶). اندازه مدرسه محققان مرکز ملی آمار آموزش دریافتند که مشکلات نظم و انضباط اغلب به میزان ثبت‌نام مدارس مربوط می‌شود. مدارس بزرگ نسبت به مدارس کوچک مشکلات انضباطی بیشتری داشتند. ۳۴ درصد از مدارس با ۱۰۰۰ دانش‌آموز یا بیشتر، بی‌احترامی دانش‌آموزان به معلمان یا حمله به معلمان را حداقل یک‌بار در هفته گزارش کردند، در مقایسه با ۲۱ درصد از مدارس با ۵۰۰-۹۹۹ دانش‌آموز، ۱۷ درصد از مدارس با ۳۰۰-۴۹۹ دانش‌آموز و ۱۴ درصد از آنهایی که در مدرسه با کمتر از ۳۰۰ دانش‌آموز مشغول به تحصیل هستند

کودکی که شروع به رفتار درگیری‌آمیز می‌کند، اغلب این کار را در دوره‌های زمانی بدون ساختار و بدون نظارت انجام می‌دهد. آمارهای مربوط به دادگستری نوجوانان نشان می‌دهد که به دلیل عدم نظارت بعد از مدرسه، درگیری جوانان بین ساعت ۳ تا ۷ بعدازظهر به بالاتر از حد متوسط می‌رسد. درگیری مدرسه نیز با دگرگونی جوامع مرتبط است. تغییر مداوم جمعیت‌شناختی مدارس اغلب منعکس‌کننده تحولات بزرگ‌تر است؛ زیرا جوامع دستخوش تغییر در اندازه، رفاه اقتصادی و ترکیب نژادی و قومی هستند (زارع صفت، ۱۳۸۸).

مدارس راهنمایی دانش‌آموزان مقطع راهنمایی بیش از دوبرابر دانش‌آموزان دبستانی در معرض درگیری مدرسه قرار می‌گیرند. هفت درصد از دانش‌آموزان کلاس هشتم حداقل یک‌بار در ماه در خانه می‌مانند تا از قلدری جلوگیری کنند. ۲۲ درصد از نوجوانان ۱۱ و ۱۲ ساله شهری حداقل یک نفر را به سن خود در یک باند می‌شناسند. قربانی معمولی حمله یا سرقت در مدرسه، پسری در کلاس هفتم است که توسط پسری هم‌سن‌وسال خود مورد تعرض قرار می‌گیرد (Preston, ۱۹۹۶). مطالعات دو دلیل را برای نرخ بالاتر درگیری در مدارس راهنمایی نشان می‌دهد. اولاً، اوایل نوجوانی سن دشواری است. نوجوانان جوان اغلب بیش فعال هستند و رفتار اجتماعی قابل قبولی را یاد نگرفته‌اند. دوم، بسیاری از دانش‌آموزان دوره راهنمایی برای اولین بار با جوانانی از پیشینه‌های مختلف و محله‌های دور ارتباط برقرار کرده‌اند (پورکریمی، ۱۳۹۰).

محیط‌های جامعه

مانند مدارس و خانواده‌ها، جوامع نیز می‌توانند از کودکان غافل شوند. اگر جوامع ما پاسخگوی نیازهای خانواده‌ها و فرزندان نباشند، این بی‌توجهی می‌تواند به درگیری مدرسه تبدیل شود. برنامه‌های بعد از مدرسه و تابستان همیشه در دسترس نیستند (McRae, ۲۰۰۱).

کودکی که شروع به رفتار درگیری‌آمیز می‌کند، اغلب این کار را در دوره‌های زمانی بدون ساختار و بدون نظارت انجام می‌دهد. آمارهای مربوط به دادگستری نوجوانان نشان می‌دهد که به دلیل عدم نظارت بعد از مدرسه، درگیری جوانان بین ساعت ۳ تا ۷ بعدازظهر به بالاتر از حد متوسط می‌رسد. درگیری مدرسه نیز با دگرگونی جوامع مرتبط است. تغییر مداوم جمعیت‌شناختی مدارس اغلب منعکس‌کننده تحولات بزرگ‌تر است؛ زیرا جوامع دستخوش تغییر در اندازه، رفاه اقتصادی و ترکیب نژادی و قومی هستند (زارع صفت، ۱۳۸۸).

عوامل زیادی وجود دارد که باعث درگیری در مدرسه می‌شود. جنسیت یکی از محرک‌های مهم درگیری است، اما همه درگیری‌های مدرسه بر اساس جنسیت نیستند. علاوه بر این، نظرسنجی‌های بین‌المللی به طور سیستماتیک داده‌هایی را در مورد ماهیت جنسیتی درگیری در مدرسه، و همچنین در مورد درگیری مبتنی بر گرایش جنسی و هویت یا بیان جنسیتی جمع‌آوری نمی‌کنند (McRae, ۲۰۰۱).

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های جهانی، تفاوت عمده‌ای در شیوع قلدری در پسران و دختران وجود ندارد. با این حال، تفاوت‌هایی بین پسران و دختران از نظر انواع قلدری که تجربه می‌کنند وجود دارد. پسران بسیار بیشتر از دختران در معرض

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

قلدری فیزیکی و به طور کلی درگیری فیزیکی هستند. دختران اندکی بیشتر در معرض قلدری روانی هستند، به ویژه از طریق آزار و اذیت سایبری. بر اساس همین داده‌ها، قلدری جنسی نسبت به پسران و دختران یکسان است. با این حال، داده‌های دریافتی از کشورهای مختلف نشان می‌دهد که دختران به طور فزاینده‌ای در معرض قلدری جنسی آنلاین قرار دارند (Preston, ۱۹۹۶).

محیط‌های خانوادگی

اگرچه فرهنگ ما از خانواده انتظار دارد که با مشکلات دوران کودکی مقابله کند، اما جامعه معاصر، برآوردن تمام نیازهای فرزندان را برای والدین دشوار می‌کند. برای مثال، اقتصاد فعلی اغلب ایجاب می‌کند که هر دو والدین کار کنند. فرزندان بیشتری توسط والدین مجرد از جمله مادران نوجوان بزرگ می‌شوند و برخی از کودکان توسط والدین خود در معرض بی‌توجهی یا سوءمصرف فیزیکی، جنسی و مواد قرار می‌گیرند (Retallick, ۱۹۹۹).

در حالت ایده آل، والدین رفتار مثبت را پرورش داده و تقویت می‌کنند. هنگامی که والدین در انجام این کار کوتاهی کنند، کودکان ممکن است الگوهای رفتاری منفی - و اغلب درگیری‌آمیز - داشته باشند. علاوه بر این، محیط‌های خانوادگی غفلت‌آمیز یا توهین‌آمیز می‌توانند از رشد مهارت‌های ارتباطی جلوگیری کنند. عزت‌نفس می‌تواند به‌طور جدی آسیب ببیند. در خانه‌هایی که رفتار مثبت معمول نیست، قرارگرفتن در معرض درگیری از طریق فرهنگ عامه ممکن است تأثیر عمیق‌تری داشته باشد (Preston, ۱۹۹۶).

با تکرار مطالعه Case Western-Kent State که در بالا به آن اشاره شد، گزارشی که در سال ۲۰۰۶ توسط انجمن آموزش ملی ورمونت منتشر شد، بیان می‌کند که سوءمصرف الکل والدین، درگیری خانگی، وجود اسلحه در خانه، ممکن است کودک را تشویق کند که از والدین خود پیروی کند. رد پا صرف‌نظر از وابستگی خانواده و جامعه به مدارس برای آموزش، پناه‌دادن و انضباط فرزندان، اکثر مدارس در ایفای نقش‌های متعدد به‌عنوان مربی، والدین جانشین، خدمات اجتماعی یا سازمان‌های مجری قانون مشکل دارند (Porter, ۱۹۹۴).

اصطلاح درگیری مدرسه‌ای اعمال درگیری بین فردی را توصیف می‌کند که در یک جامعه مدرسه رخ می‌دهد. این می‌تواند به دو شکل غیرفعال و فیزیکی رخ دهد و باعث آسیب جسمی و روانی شود. اشکال غیرفعال درگیری در مدرسه شامل قلدری کلامی، تهدید، ارباب، طرد کردن، و پرخاشگری الکترونیکی (قلدری سایبری) است. اشکال فیزیکی درگیری در مدرسه شامل انواع مختلفی از درگیری (مشت، لگد، گازگرفتن، سیلی) است و می‌تواند شامل حمله با سلاح یا درگیری با یک گروه باشد (Porter, ۱۹۹۴).

محققان گاهی اوقات درگیری مدرسه را به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از درگیری جوانان تعریف می‌کنند که شامل دانش‌آموزان قربانی، مجرمان یا شاهدان بین سنین ۱۰ تا ۲۴ سال می‌شود. (۳) در طول یک رویداد تحت حمایت مدرسه، یا (۴) در راه‌رفتن یا بازگشت به یک رویداد تحت حمایت مدرسه (McRae, ۲۰۰۱).

نقش دانش‌آموزان در کاهش درگیری

دانش‌آموزان معمولاً بیشتر از هر کس دیگری در مورد درگیری در مدرسه می‌دانند - و اغلب بهترین ایده‌ها را در مورد جلوگیری از درگیری دارند. برای شما مهم است که بر اساس آن ایده‌ها عمل کنید و با معلمان و والدین ارتباط برقرار کنید تا راه‌حلی را ایجاد کنید. بسیاری از دانش‌آموزان می‌گویند که درگیری چیزی است که در مدرسه بیشتر نگران آن هستند - دعوا، بدگویی، طرد کردن، قلدری و غیره (Preston, ۱۹۹۶).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

برای موفقیت، همه باید با هم همکاری کنند - مدیریت مدرسه، معلمان، والدین و مهم‌تر از همه دانش‌آموزان. نکات زیر برای بسیاری از مدارس کارآمد بوده است، زیرا کارکنان مدرسه، والدین و دانش‌آموزان برای موفقیت آنها با یکدیگر همکاری کردند. شورا باید آگاهی دانش‌آموزان را نسبت به مسئولیت خود در ایجاد مدرسه ایمن ارتقا دهد. هماهنگی دانشگاه‌های دانشجویی کارشناسان سیستم قضایی محلی می‌تواند به دانش‌آموزان آموزش دهند تا سیستم محاکمه‌ای را برای رسیدگی به تخلفات قوانین مدرسه راه اندازی کنند. دانشگاه‌های دانشجویی یک امتیاز هستند - آن‌ها قضاوت واقعی می‌کنند و احکام واقعی صادر می‌کنند

سیستمی از میانجی‌های دانش‌آموزی را ایجاد کنید که برای آرام‌کردن تنش‌ها در میان همسالان آموزش‌دیده‌اند و به‌عنوان الگوهای رفتار مثبت عمل می‌کنند.

تأثیر فیزیکی و عاطفی درگیری در مدرسه

درحالی‌که درگیری در مدرسه به ندرت منجر به مرگ می‌شود، بسیاری از جوانان آسیب‌های غیر کشنده را تجربه می‌کنند که از آسیب‌های نسبتاً جزئی (بریدگی، کبودی، و شکستگی استخوان) تا آسیب‌های جدی‌تر که می‌تواند منجر به ناتوانی دائمی شود (جراحات گلوله یا ضربه به سر) شود. موزیانه‌تر، اقیانوس نامرئی درگیری منفعل است که دانش‌آموزان جوان اغلب با آن مواجه می‌شوند (سوءاستفاده عاطفی، روانی و کلامی). بدون راهبردهای پیشگیری مؤثر، قرارگرفتن در معرض درگیری منفعل و فیزیکی در مدرسه می‌تواند منجر به طیف وسیعی از رفتارها و پیامدهای مضر سلامتی از جمله سوء مصرف مواد مخدر و الکل، افسردگی، اضطراب، ترس و خودکشی شود (Preston, ۱۹۹۶).

جلوگیری از درگیری در مدارس

هدف راهبردهای پیشگیری از درگیری در مدرسه باید پیشگیری اولیه باشد - در وهله اول از وقوع درگیری جلوگیری شود. تلاش‌های پیشگیرانه باید با هدف ارتقای عوامل محافظتی در سطوح مختلف نفوذ برای ایجاد فرهنگ صلح در سطوح فردی، روابط، جامعه و اجتماعی باشد. محققان شروع به شناسایی راهبردهای پیشگیری امیدوارکننده در این چهار حوزه کرده‌اند (McRae, ۲۰۰۱).

استراتژی‌های پیشگیری در سطح فردی

راهبردهای پیشگیری از درگیری مدرسه در سطح فردی دو هدف دارد. اولاً، هدف آنها تشویق نگرش‌ها و رفتارهای غیردرگیری‌آمیز در کودکان و نوجوانان برای جلوگیری از درگیری قبل از وقوع آن است. ثانیاً، هدف آنها کمک به تغییر نگرش و رفتار در دانش‌آموزانی است که قبلاً خشن شده‌اند یا در معرض آسیب رساندن به خود هستند (Porter, ۱۹۹۴). تغییر درونی: دانش‌آموزان مهارت‌هایی مانند خودآگاهی و کنترل عاطفی، مهارت‌های اجتماعی مثبت، حل مسئله، حل تعارض و کار گروهی را به منظور حل تعارضات بدون توسل به درگیری توسعه می‌دهند. نشان داده شده است که برنامه‌های پیشگیرانه جهانی و مبتنی بر مدرسه که بر روی افراد متمرکز شده‌اند، میزان پرخاشگری و رفتار درگیری‌آمیز را به میزان قابل توجهی کاهش می‌دهند. برای مؤثر بودن، این برنامه‌ها باید به همه دانش‌آموزان در سطح مدرسه یا کلاس ارائه شود (Preston, ۱۹۹۶).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

استراتژی‌های پیشگیری در سطح خانواده

خانواده باید برای شناخت دوستان فرزندان تلاش کنند. مهمانی‌های خانگی ترتیب داده و فرزندان را تشویق کنند تا با دوستانشان ارتباط برقرار کنند. از فرزندان در مورد دوستانشان و اینکه چه چیزهایی را دوست دارند یا دوست ندارند کسب اطلاع کنند (McRae, ۲۰۰۱).

خانواده‌ها باید فرزندان را به شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه تشویق کنند. ببینند فرزندان چه فعالیت‌هایی را دوست دارد و او را بدون شکست به کلاس‌های سرگرمی ببرند. اطمینان حاصل کنند که کودک همیشه مشغول انجام کارهایی است که از آنها لذت می‌برد (Pintrich, ۲۰۰۰).

استراتژی‌های پیشگیری در سطح روابط

استراتژی‌های پیشگیری از درگیری مدرسه در سطح روابط عمدتاً بر تأثیرگذاری بر نوع روابطی است که هم قربانیان و هم مرتکبین درگیری مدرسه با افرادی که به طور منظم در تعامل هستند، متمرکز است.

تماشاگران: برنامه‌هایی که جوانان را تشویق می‌کند تا به‌عنوان تماشاچیان فعال خدمت کنند، می‌توانند احتمال مداخله دانش‌آموزان برای متوقف کردن دوره‌های درگیری مدرسه را در هنگام وقوع افزایش دهند. هنگامی که چنین برنامه‌هایی با هدف بهبود مهارت‌های اجتماعی و حل مسئله در میان همسالان انجام می‌شود، نتیجه می‌تواند بهبود روابط با همسالان در سراسر مدرسه باشد (Retallick, ۱۹۹۹).

خانواده: برنامه‌های مبتنی بر والدین و خانواده، والدین را در جنبه‌های علمی و اجتماعی تجربه فرزندان در مدرسه مشارکت می‌دهند. آن‌ها می‌توانند انسجام و ارتباطات خانوادگی را بهبود بخشند و در نتیجه خطر درگیری توسط کودکان را کاهش دهند. هنگامی که کودکان در سنین پایین شروع می‌شوند، چنین برنامه‌هایی می‌توانند اثرات طولانی مدت قابل توجهی در کاهش رفتار درگیری‌آمیز در جوانان داشته باشند. برنامه‌های موفق به والدین در مورد رشد کودک، مهارت‌های ارتباطی آموزش می‌دهند و به والدین کمک می‌کنند تا حل مشکلات را به روش‌های غیر درگیری‌آمیز بیاموزند (Preston, ۱۹۹۶).

مربیان: برنامه‌های راهنمایی که یک جوان را با یک بزرگسال که می‌تواند به‌عنوان یک الگوی مثبت عمل کند و به هدایت رفتار جوان کمک کند، جفت می‌کند، می‌تواند در کاهش قابل توجه درگیری جوانان مؤثر باشد. معلمان: به منظور تأثیرگذاری بر تغییرات گسترده‌تر در فرهنگ مدرسه، معلمان باید مراقب باشند که نگرش‌هایی را به دانش‌آموزان منتقل نکنند که درگیری را تأیید می‌کند. در عوض، معلمان باید تلاش کنند تا روابط حمایتی ایجاد کنند که در آن دانش‌آموزان از نزدیک شدن به آنها در مورد مسائل مربوط به درگیری احساس راحتی کنند (Porter, ۱۹۹۴).

استراتژی‌های پیشگیری در سطح جامعه

راهبردهای پیشگیری از درگیری مدرسه در سطح جامعه بر افزایش آگاهی عمومی و بحث در مورد مسائل مربوط به درگیری مدرسه، تشویق اقدام جامعه، رسیدگی به علل اجتماعی و مادی درگیری مدرسه در محیط و ارائه مراقبت و حمایت از قربانیان تمرکز دارد (Preston, ۱۹۹۶).

فرهنگ: تلاش‌ها برای بهبود محیط کلی جامعه مدرسه برای کاهش احتمال درگیری شامل بهبود شیوه‌های مدیریت کلاس، ترویج تکنیک‌های یادگیری مشارکتی، نظارت و نظارت دانش‌آموز، و مشارکت والدین و مراقبان است. طراحی محیطی: طراحی مناسب می‌تواند جرائم، ترس را کاهش دهد و کیفیت کلی زندگی دانشجویی را بهبود بخشد. ویژگی‌های ساده طراحی محیطی که می‌تواند ایمنی را بهبود بخشد عبارت‌اند از: (۱) نظارت طبیعی - اطمینان از اینکه هیچ درختچه‌ای جلوی دید پنجره‌های ساختمان را نمی‌گیرد، (۲) محدود کردن حرکت به داخل و خارج از ساختمان‌ها به ورودی‌ها و خروجی‌های

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

شناسایی شده که به طور مداوم نظارت می‌شوند، (۳) قلمرو بودن - از طریق یک لوگو یا طلسم به طور برجسته نمایش داده شده، (۴) تعمیر و نگهداری منظم ساختمان برای اطمینان از اینکه سازه‌ها سالم هستند و سیستم‌های روشنایی کار می‌کنند (McRae, ۲۰۰۱).

نظارت: با توجه به ارتباط بین فقدان نظارت و درگیری جوانان، جوامع می‌توانند از طریق فرصت‌های نظارت رسمی یا غیررسمی مانند فعالیت‌های بعد از مدرسه، برنامه‌های مربیگری و فعالیت‌های تفریحی به کاهش درگیری مدرسه کمک کنند. رهبران جامعه که نقش فعالی در چنین برنامه‌هایی دارند می‌توانند تعهد خود را به جلوگیری از درگیری مدرسه نشان دهند (Preston, ۱۹۹۶).

استراتژی‌های پیشگیری در سطح اجتماعی

استراتژی‌های پیشگیری از درگیری مدرسه در سطح اجتماعی بر ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هنجاری که جوامع را شکل می‌دهند، تمرکز می‌کنند و در نتیجه بر سیستم‌های آموزشی و سیاست‌های نهادی که از آن‌ها بیرون می‌آیند، تأثیر می‌گذارند. (Preston, ۱۹۹۶).

راهکارهای نوین برای پیشگیری و مقابله با درگیری در مدرسه

۱. ارائه برنامه‌های آموزشی و تربیتی برای دانش‌آموزان و معلمان:
برای پیشگیری از درگیری در محیط مدرسه، ارائه برنامه‌های آموزشی و تربیتی برای دانش‌آموزان و معلمان بسیار مؤثر است. این برنامه‌ها شامل آموزش اخلاقیات، قوانین و مقررات مدرسه، مهارت‌های ارتباطی، مدیریت خشم و اظهار نظر سازنده و ... می‌شود.

این برنامه‌ها باید به صورت جذاب و مؤثر طراحی شوند تا دانش‌آموزان به راحتی بتوانند آن‌ها را یاد بگیرند. همچنین، می‌توان علاوه بر برنامه‌های آموزشی، برنامه‌های تفریحی و فعالیت‌های جمعی نیز برگزار کرد که به ارتقای همکاری، احترام متقابل و پذیرش تفاوت‌های دانش‌آموزان کمک می‌کنند.

۲. بهبود برنامه‌های آموزشی و پیگیری مستمر و سامان‌دهی به دغدغه‌های دانش‌آموزان و خانواده‌ها:
برنامه‌های آموزشی باید با توجه به نیازهای واقعی دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان طراحی شوند. همچنین، برای پیگیری مستمر و سامان‌دهی به دغدغه‌های آن‌ها، وجود یک مکانیزم منظم جهت دریافت بازخورد، رسیدگی به درخواست‌های دانش‌آموزان و تعامل با خانواده‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است.

۳. استفاده از روش‌های نوین آموزشی و فناوری:
استفاده از روش‌های نوین آموزشی و فناوری برای ارائه مطالب آموزشی به دانش‌آموزان، می‌تواند کمک شایانی به پیشگیری از درگیری در محیط مدرسه کند. این روش‌ها شامل استفاده از بازی‌های آموزشی، آموزش‌های تعاملی، رسانه‌های اجتماعی، ویدئوهای آموزشی و ... می‌شود.

۴. تشکیل کمیته‌های مدیریتی جهت رصد و پیشگیری از درگیری در محیط مدرسه:
تشکیل کمیته‌های مدیریتی جهت رصد و پیگیری از درگیری در محیط مدرسه، بسیار مؤثر است. این کمیته‌ها باید با ترکیبی از اعضای مدیریتی، معلمان، دانش‌آموزان و نمایندگان خانواده‌ها تشکیل شوند. این کمیته‌ها باید مسئول رصد و پیگیری از هر گونه درگیری در محیط مدرسه باشند، با دادن پاسخ مناسب به این مسائل و همچنین پیگیری دقیق از آن‌ها، از گسترش درگیری در محیط مدرسه جلوگیری می‌کنند.

۵. ایجاد فضای امن و حمایت از قربانیان درگیری:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ایجاد فضای امن و حمایت از قربانیان درگیری در محیط مدرسه، یکی از راهکارهای بسیار مؤثر است. در این راستا، می‌توان فضاهایی جهت گفتگو با قربانیان درگیری و همچنین تشکیل کمیته‌های حمایتی برای آن‌ها ایجاد کرد. همچنین، نگاه ارزشیابی به دانش‌آموزان نیز باید به نحوی باشد که قربانیان درگیری، با شنیدن صدای خود و دادن پاسخ مناسب، احساس اعتماد به نفس و قدرت در برابر درگیری کنند.

۶. همکاری با خانواده‌ها:

همکاری مدرسه با خانواده‌ها بسیار مهم است. در این راستا، باید با خانواده‌های دانش‌آموزان ارتباط برقرار کرد و به‌طور دوره‌ای با آن‌ها تعامل داشته باشیم. این همکاری می‌تواند شامل ساماندهی جلسات و ملاقات‌هایی با خانواده‌ها باشد که در آن‌ها مشکلات موجود در محیط مدرسه بررسی شود و راهکارهای مناسب ارائه شود.

بنابراین پیشگیری و مقابله با درگیری در محیط مدرسه نیازمند همکاری تمام اعضای جامعه مدرسه و خانواده‌های دانش‌آموزان است. طرح و اجرای برنامه‌های آموزشی، پیگیری مستمر از مسائل، رصد و پیگیری از درگیری، ایجاد فضای امن و حمایت از قربانیان و همکاری با خانواده‌ها از برخی از راهکار همکاری مدرسه با خانواده‌ها در سطح کلان، باید به صورت یک سیاست مدیریتی در نظر گرفته شود که به توجیهات اصلی و بلندمدت مدرسه ربط دارد. به علاوه، باید به دغدغه‌های و نیازهای خانواده‌های مختلف پاسخ داد تا هر فرد به طور جدی در این مسائل دخالت داشته باشد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، به بررسی راهکارهای نوین برای پیشگیری و مقابله با درگیری در محیط مدرسه پرداخته شد. درگیری در مدارس یک مسئله جدی است که تأثیرات عمیقی بر روان و روانشناختی دانش‌آموزان و سایر اعضای جامعه تحصیلی دارد. بنابراین، توجه به این مسئله و ارائه راهکارهای مناسب برای پیشگیری و مداخله ضروری است. با تحلیل عوامل مؤثر در درگیری مدرسه‌ای و بررسی بهترین راهکارها، می‌توان به پیشگیری از درگیری و مقابله با آن پرداخت. راهکارهای نوین شامل ایجاد فضای امن و دوستانه در مدرسه، آموزش مهارت‌های اجتماعی و مدیریت خشم، تقویت ارتباطات بین دانش‌آموزان و معلمان، ایجاد برنامه‌های آموزشی جامع و جذاب درباره درگیری و اثرات آن، و همچنین مشارکت خانواده‌ها و جامعه محلی در راهکارهای پیشگیری و مقابله با درگیری می‌باشند. استفاده از این راهکارهای نوین باعث ارتقاء امنیت و آرامش در محیط مدرسه، افزایش تمرکز و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، بهبود روابط اجتماعی و ایجاد فرصت‌های یادگیری مؤثر خواهد شد. همچنین، تأثیر مثبت این راهکارها در کاهش درگیری مدرسه‌ای و ارتقای روانشناختی دانش‌آموزان و جامعه تحصیلی نیز قابل مشاهده است.

درگیری در مدرسه یک موضوع گسترده است که در همه کشورها رخ می‌دهد و تعداد قابل توجهی از کودکان و نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این بیشتر توسط همسالان انجام می‌شود، اما در برخی موارد توسط معلمان و سایر کارکنان مدرسه انجام می‌شود. درگیری مدرسه شامل درگیری جسمی، روانی و جنسی است. افرادی که سابقه آزار و اذیت از سوی اعضای خانواده یا سایر اعضای جامعه را دارند، احتمالاً نسبت به دیگران درگیری آمیز می‌شوند، به ویژه اگر نوجوان باشند. سوء مصرف مواد همچنین به درگیری افراد نسبت به دیگران کمک می‌کند. درگیری در مدرسه یک مشکل بهداشت عمومی است و ممکن است به شکل قلدری، تیراندازی، نزاع و انبوهی از آزارهای فیزیکی دیگر باشد. پیامدهای درگیری در مدرسه بسیار سنگین است زیرا موارد شدید منجر به تلفات انسانی شده است. نمونه‌هایی از رفتار نافرمانانه یا خصمانه توسط دانش‌آموز عبارتند از: از دست دادن راحت عصبانیت، مشاجره مداوم با معلمان، شرکت عمدی در فعالیت‌هایی که دیگران را آزار می‌دهد، سرزنش دیگران، رفتار آزاردهنده یا مزمن و یا اینکه دانش‌آموز همیشه کینه توز یا کینه توزانه رفتار می‌کند. برای پیشگیری از این

مساله، معلمان و کارکنان مدرسه با والدین هماهنگ بوده و از نزدیک با آنها همکاری می‌کنند تا مطمئن شوند که دانش‌آموز در محیط مدرسه احساس امنیت و محافظت می‌کند.

منابع

۱. مرادی، شهریار، بیرانوند، آرزو. (۱۳۹۷). درگیری در مدرسه: نقش توانایی همدلی، مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض در کاهش رفتارهای درگیری‌آمیز نوجوانان. روان‌شناسی معاصر، دوفصلنامه انجمن روان‌شناسی ایران، ۱۲(۲)، ۱۷۲-۱۸۵.
۲. سبحانی، حبیبیه. (۱۳۹۶). ادراک معلمان از پیامدهای درگیری و راهکارهای کاهش آن در مدارس: پژوهش پدیدارشناسی. راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۲۴(۶)، ۷۷-۱۰۸.
۳. American Psychological Association (۲۰۱۸, August). Preventing and Responding to School Violence: Supporting Families and Schools Together. APA Family Advocate, ۴۰(۱), ۱۶-۱۹.
۴. Porter, P., Lingard, B. and Knight, J. (۱۹۹۴). Preventing and producing violence: A critical analysis of responses to school violence. Harvard Educational Review, ۶۵(۲), ۱۸۹-۲۱۳
۵. Preston, B. (۱۹۹۶) Peterson, R. L., & Skiba, R. (۲۰۰۰). Creating school climates that prevent school violence. Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth, ۴۴(۳), ۱۲۲-۱۲۹.
۶. Burton, P., & Leoschut, L. (۲۰۱۳). School Violence in South Africa. Results of the ۲۰۱۲ National School Violence Study, Centre for Justice and Crime Prevention, Monograph series, ۱۲.
۷. Retallick, J., Groundwater-Smith, S. and Clancy, S. (۱۹۹۹). School violence and the culture of honor. Psychological science, ۲۰(۱۱), ۱۴۰۰-۱۴۰۵.
۸. Pintrich, P. R. (۲۰۰۰). Multiple goals, multiple pathways: The role of goal orientation in learning and achievement. Journal of educational psychology, ۹۲(۳), ۵۴۴-۵۵۵.
۹. Pintrich, P.R. and De Groot, E.V., (۱۹۹۰). "Motivational and Self-regulated Learning Components of Classroom Academic Performance". Journal of Educational Psychology. ۸۸۲, ۳۳-۴۰.
۱۰. Prodromou, L. (۱۹۹۲). Improving the school environment to reduce school violence: A review of the literature. Journal of school health, ۷۹(۱۰), ۴۵۱-۴۶۵.